

статі більш незалежними і зацікавленими у відстоюванні інтересів своїх виборців. Останнє, в свою чергу, сприятиме формуванню в Україні справжнього інституту політичних партій, який відповідатиме своїм класичним політологічним ознакам та функціям.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрущенко С. Донори партій. Поіменно [Електронний ресурс]. / С.Андрущенко // Українська правда. – Режим доступу до матеріалів : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/andrushko/54cc7f451ee8c/>
2. Державне фінансування політичних партій в Україні. Сім міфів [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалів: <https://glavcom.ua/country/politics/derzhavne-finansuvannya-politichnih-partiy-v-ukrajini-sim-mifiv-480016.html>
3. Закон про державне фінансування політичних партій: крок до деолігархізації [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалів : <http://svit.strichka.com/article/33798010>.
4. Мельник М. Політична корупція: сутність, чинники, засоби протидії. [Електронний ресурс]. / М.Мельник // Центр Разумкова. – Режим доступу до матеріалів: old.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/NSD111_ukr_5.pdf
5. Рада ухвалила закон про фінансування політичних партій з бюджету <http://www.radiosvoboda.org/content/news/27295445.html>.

УДК 328.185

Чигур Р. Ю.

*к.і.н., доцент кафедри філософії та політології
Тернопільський національний економічний університет*

ПЕРЕДУМОВИ ТА ПРОЯВИ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРЧИХ КАМПАНІЙ

Аналіз досвіду виборчих кампаній в Україні та особливостей політичного процесу в цілому дозволяє виокремити передумови та прояви політичної корупції в діяльності політичних партій – суб'єктів виборчого процесу. Переважна більшість політичних партій України не є ідеологічними за своєю природою. За оцінками експертів Центру Разумкова ідеологічні чинники створення партій суттєво поступаються за своїм впливом адміністративним, бізнесовим і суб'єктивним чинникам, партії створені не на підставі ідеологічного чинника становлять більшість [1, 23]. Серед громадян України які змогли визначити свої ідейно-політичні орієнтації, лише третина засвідчила, що в країні є партія, яка їм відповідала [2, 20]. Переважна більшість партій не беруть участі в політичному житті, оскільки створюються на перспективу можливого «продажу» політикам які не мають власних партійних структур, але потребують їх на передодні виборів [3]. В Україні партії є вразливими до використання корупційних засобів у фінансуванні через ряд причин, зокрема: неможливість повноцінного фінансування діяльності лише за рахунок членських внесків;

відсутність державного фінансування статутної діяльності партій; відсутність дієвих механізмів контролю (державного і громадського) над партійними фінансами. Водночас, за експертними оцінками, членські внески не є головним джерелом їх фінансування [4]. Однією з причин цього є невідповідність витрат, необхідних для забезпечення повноцінної діяльності партій і рівня доходів переважної більшості громадян [5]. Державна підтримка діяльності партій здійснюється лише у формі відшкодування витрат, пов'язаних з фінансуванням їх передвиборної агітації, яка за умов постійного зростання вартості виборчих кампаній не відповідає реальним витратам [6, 3]. Про участь у фінансуванні політичних партій і блоків заявляли представники великого бізнесу [7]. Найбільш суттєвими проявами політичної корупції у фінансуванні виборчих кампаній в Україні є: використання на фінансування кампаній коштів поза межами виборчих фондів, порушення встановленого порядку здійснення виплат, порушення законодавства щодо джерел фінансування виборчих кампаній, в тому числі їх фінансування суб'єктами, яким це законодавчо заборонено, наприклад фізичним особам не громадянам України, подання та оприлюднення завідомо недостовірних відомостей про витрати. За висновками неурядових організацій України, що здійснюють моніторинг виборчих кампаній, постійно відзначаються перевищення фактичних витрат кандидатів, політичних партій, блоків над задекларованими витратами [8]. Крім того вибори в Україні з кожним роком дорожчають. Отже, очевидна є та обставина, що лише частина витрат партій здійснюється з їх виборчих фондів.

Іншим проявом політичної корупції є фінансування виборчих кампаній іноземними суб'єктами (юридичними або фізичними особами), що прямо заборонено чинним законодавством, як і фінансування політичної діяльності партій [9, 2-3].

Подібним чином виглядає ситуація з використанням у виборчих кампаніях коштів держбюджету, що може розглядатися також і як форма використання адміністративного ресурсу [10].

Чинне законодавство про вибори за списками політичних партій уможливорює такий прояв політичної корупції, як внесення до виборчих списків певних осіб, їх родичів за відшкодування або у грошовій формі (купівля - продаж місць), або у формі зобов'язань лояльності (політичне хабарництво), це позбавляє можливості виборців впливати на формування виборчих списків та черговості у них кандидатів.

Ще одним видом політичної корупції є використання технологій підкупу виборців, оскільки це передбачає вплив на волевиявлення громадян з метою стимулювання його здійснення у спосіб, що сприятиме здобуттю (утриманню) влади певною політичною силою або її кандидатом [11]. До політичної корупції від партій можна віднести їхні соціальні обіцянки виборцям, бо якщо партія свідома того, що її зобов'язання не можуть бути реалізовані то очевидно, що тут є ознаки політичної корупції, оскільки вона фактично вводить виборців в оману [12, 59].

Дії посадових осіб органів влади та органів місцевого самоврядування, спрямовані на здобуття прихильності громадян напередодні виборів так само мають ознаки політичної корупційності, тому, що є наявність особистої зацікавленості посадової особи у збереженні владних повноважень після виборів, а використання владних важелів одним із суб'єктів влади підриває принцип рівності учасників виборів [13, 6].

Необхідними напрямками протидії політичній корупції серед політичних партій має стати посилення впливу громадян на процес формування органів влади, вироблення державної політики, а також підвищення ефективності механізмів політичної відповідальності політичних партій за дотриманням норм законодавства про фінансування виборчих кампаній, насамперед, щодо законності джерел і механізмів фінансування та його прозорості для виборців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стан і тенденції розвитку багатопартійності в Україні: Аналітична доповідь Центру Разумкова. – // *Національна безпека і оборона*. – 2001. – № 12. – С. 23 – 25.
2. *Вибори – 2006: умови, суб'єкти, наслідки*: Аналітична доповідь Центру Разумкова. – // *Національна безпека і оборона*. – 2005. – №10. – С. 20 – 21.
3. Яценюк отримав партію. – *Інтернет – видання «Українська правда»*, 27 жовтня. – 2009 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua>.
4. В Україні не має партій, що існують на членські внески. – *Інтернет – видання «Українська правда»*, 12 січня. – 2007 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua>
5. *Інтернет – конференція О. Кужель*. – Портал інформаційного агентства «Ліга бізнес – інформ». – 28 вересня 2007 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.liga.net>.
6. Самар В. Партійні тумбочки//*Дзеркало тижня*. – 17 жовтня. – 2009 р. – С. 3.
7. Ігор Коломойський: «Якщо президентом стане Тимошенко, я бачу себе в еміграції». – *Інтернет – видання «Українська правда»*, 28 березня. – 2008 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua>.
8. Парламентські вибори 2007 стали найдорожчими в історії України. – *Інтернет – видання Newsru.ua*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://newsru.ua>.
9. Зовнішній фактор на президентських виборах 2004: Аналітична доповідь Центру Разумкова. – // *Національна безпека і оборона*. – 2004. – №5. – С. 2 – 35.
10. Леценко С., Тарас Чорновіл Янукович нікого по морді не бив, але цей імідж використав по-максимуму. – *Інтернет – видання «Українська правда»*, 16 листопада. – 2009 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua>.
11. БЮТ розповів як купуються голоси. – *Інтернет – видання «Українська правда»*, 2 червня. – 2008 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua>.
12. 100 днів діяльності української влади в новому форматі. Оцінка дій в контексті дотримання демократичних цінностей // *Національна безпека і оборона*. – 2008. – № 2. – С. 59.
13. Гасанова И., Калиновская Е., Волошин О. Непобедимые пенсионеры. // «*Експерт*». – 2008 р. – № 22. – С. 6.